

Những năm qua, hoạt động hòa giải ở cơ sở trên địa bàn tỉnh Gia Lai đã đạt được nhiều hiệu quả tích cực, tuy nhiên mặt số cơ sở vẫn còn chừa hiệu quả đúng với hoạt động hòa giải ở cơ sở, thậm chí còn nhòm lộn giữa hòa giải tranh chấp đất đai và Ủy ban nhân dân xã là hoạt động hòa giải ở cơ sở, xem Hội đồng hòa giải tranh chấp đất đai ở UBND cấp xã là mặt trận hòa giải ở cơ sở. Để cán bộ, công chức quần lý nhà nước và công tác hòa giải ở cơ sở và các hòa giải viên cũng như người dân phân biệt được hòa giải ở cơ sở và hòa giải tranh chấp đất đai tại UBND cấp xã, tác giả xin đề cập một số nội dung trong bài viết nhằm phục vụ tốt cho quá trình giải quyết tranh chấp đất đai trong hoạt động hòa giải ở cơ sở, để có biện pháp thực tế xác định, hướng dẫn, giải quyết được mâu thuẫn, tranh chấp đất đai giữa các hộ gia đình là người dân tộc thiểu số, kịp thời tránh trở thành điểm nóng về an ninh chính trị tại cơ sở trên địa bàn tỉnh Gia Lai.

Hòa giải là một phương thức giải quyết tranh chấp với sự giúp đỡ của một bên thứ ba trung lập, các bên tranh chấp tự nguyện thỏa thuận giải quyết các tranh chấp phù hợp với quy định của pháp luật, tự nguyện thỏa thuận điều chỉnh xã hội [1].

Khoản 1 Điều 2 [Luật Hòa giải ở cơ sở năm 2013](#) quy định: “Hòa giải ở cơ sở là việc hòa giải viên hướng dẫn, giúp đỡ các bên đạt được thỏa thuận, tự nguyện giải quyết với nhau các mâu thuẫn, tranh chấp, vì phạm pháp luật theo quy định của Luật này”. Theo đó, hòa giải tranh chấp về lĩnh vực đất đai thuộc phạm vi điều chỉnh của Luật Hòa giải ở cơ sở được quy định chi tiết tại Điều 5 Nghị định số 15/2014/NĐ-CP ngày 27/02/2014 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Hòa giải ở cơ sở.

Hòa giải tranh chấp đất đai tại Ủy ban nhân dân cấp xã là một cơ chế giải quyết tranh chấp được quy định trong Luật Đất đai năm 2013 trong trường hợp các bên tranh chấp không thỏa hòa giải hoặc không hòa giải được thông qua hòa giải ở cơ sở.

Tuy đó có thể thấy được điểm chung giữa hoạt động hòa giải tranh chấp đất đai thông qua hòa giải ở cơ sở với hòa giải giải quyết tranh chấp đất đai tại Ủy ban nhân dân cấp xã là hoạt động hòa giải để nhằm mục đích giải quyết các tranh chấp, mâu thuẫn giữa hai hay nhiều bên bằng việc các bên dàn xếp, thỏa thuận với nhau có sự tham gia của bên thứ ba. Tuy nhiên, không vì thế mà chúng ta nhầm lẫn giữa hòa giải tranh chấp đất đai thông qua hòa giải ở cơ sở và hòa giải giải quyết tranh chấp đất đai tại Ủy ban nhân dân cấp xã.

Thứ nhất, về cơ sở pháp lý, mặt [hiệu quả hòa giải](#) được điều chỉnh bởi các quy định pháp luật riêng biệt.

Hoạt động hòa giải ở cơ sở được điều chỉnh bởi [Luật Hòa giải ở cơ sở năm 2013](#) và các văn bản có liên quan: Nghị định số 15/2014/NĐ-CP ngày 27/02/2014 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Hòa giải ở cơ sở; Nghị quyết liên tịch 01/2014/NQLT/CP-UBT-MTTQVN ngày 18/11/2014 giữa Chính phủ và Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam với hướng dẫn nội dung hợp tác giữa mặt số quy định của pháp luật về hòa giải ở cơ sở, Thông tư liên tịch số 100/2014/TTLT-BTP-BTC của Bộ Tư pháp và Bộ Tài chính quy định về lập kế toán, quản lý, sổ đăng và quy định toán kinh phí ngân sách nhà nước cho công tác hòa giải ở cơ sở ...

Hoạt động hòa giải trong giải quyết các tranh chấp đất đai được điều chỉnh bởi [Luật Đất đai năm 2013](#) và các văn bản hướng dẫn thi hành như: Nghị định số 43/2014/NĐ-CP ngày 15/5/2014 của

Chính ph quy đ nh chi ti t thi hành m t s đ i u c a Lu t Đ t đ t đ t c s a đ i, b sung b i Ngh đ nh s 01/2017/NĐ-CP ngày 06/01/2017 c a Chính ph v s a đ i, b sung m t s ngh đ nh quy đ nh chi ti t thi hành Lu t Đ t đ t đ t.

Th hai, m c dù tranh ch p v lnh v c đ t đ t đ t cũng n m trong ph m vi hòa gi i c s , tuy nhiên v b n ch t hòa gi i tranh ch p đ t đ t đ t c s và hòa gi i tranh ch p đ t đ t đ t i y ban nhân dân c p xã khác nhau.

Hòa gi i c s nói chung và hòa gi i tranh ch p đ t đ t đ t thông qua ho t đ ng hòa gi i c s nói riêng là ph ng th c t ch c gi i quy t nh ng mâu thu n, tranh ch p trên c s khuy n khích, thuy t ph c các bên t nguy n th a thu n v i nhau nh m xóa b mâu thu n, b t đ ng, t đ t đ t c th a thu n phù h p v i pháp lu t và đ o đ c xã h i, g p ph n xây đ ng tinh th n đoàn k t trong n i b nhân dân, t ng thân t ng ái, gi gìn đ o đ c, tình làng nghĩa xóm, gi gìn an ninh chính tr , tr t an toàn xã h i trong c ng đ ng dân c .

Ho t đ ng hòa gi i tranh ch p đ t đ t đ t i y ban nhân dân c p xã là ho t đ ng hòa gi i mang tính ch t th t c hành chính t i y ban nhân dân xã, ph ng, th tr n n i có đ t tranh ch p đ t v i các tranh ch p v đ t đ t theo quy đ nh t i Đ i u 202 Lu t Đ t đ t đ t năm 2013, theo đó Lu t Đ t đ t đ t kh ng đ nh Nhà n c khuy n khích các bên tranh ch p đ t đ t đ t hòa gi i ho c gi i quy t tranh ch p đ t đ t thông qua hòa gi i c s . Trong tr ng h p tranh ch p đ t đ t đ t mà các bên tranh ch p không hòa gi i đ c thì gi i đ n đ n y ban nhân dân c p xã n i có đ t tranh ch p đ t hòa gi i.

Th ba, ch th ti n hành hòa gi i c a hai ho t đ ng hòa gi i là riêng bi t.

Theo [Lu t Hòa gi i c s năm 2013](#), ho t đ ng hòa gi i c s đ c th c hi n b i các hòa gi i viên thu c các t hòa gi i. T hòa gi i là t ch c t qu n c a nhân dân đ c thành l p c s (g m thôn, làng, p, b n, buôn, phum, sóc, t dân ph , khu ph và c ng đ ng dân c khác) đ ho t đ ng hòa gi i. C c u t ch c c a t hòa gi i g m có t tr ng và các hòa gi i viên; m i t hòa gi i có t 03 hòa gi i viên tr lên, trong đó có hòa gi i viên n (đ i v i vùng có nhi u đ ng bào dân t c thi u s thì t hòa gi i ph i có hòa gi i viên là ng i dân t c thi u s). Hòa gi i viên đ c b u ra trong s nh ng ng i có các tiêu chu n nh : Có ph m ch t đ o đ c t t, có uy tín trong c ng đ ng dân c ; có kh năng thuy t ph c, v n đ ng nhân dân, có hi u bi t pháp lu t. Sau khi b u ch n đ c hòa gi i viên, Tr ng ban công tác M t tr n T Qu c l p danh sách đ ngh Ch t ch y ban nhân dân c p xã ra quy t đ nh công nh n hòa gi i viên. T tr ng t hòa gi i do hòa gi i viên b u trong s các hòa gi i viên đ ph trách t hòa gi i. Theo Đ i u 88 [Ngh đ nh s 43/2014/NĐ-CP](#) ngày 15/5/2014 c a Chính ph quy đ nh chi ti t thi hành m t s đ i u c a Lu t Đ t đ t đ t, ho t đ ng hòa gi i trong gi i quy t các tranh ch p đ t đ t do H i đ ng hòa gi i tranh ch p đ t đ t đ t th c hi n. C c u thành ph n H i đ ng g m: Ch t ch ho c Phó Ch t ch y ban nhân dân là Ch t ch H i đ ng; đ i di n y ban M t tr n T Qu c xã, ph ng, th tr n; t tr ng t dân ph đ i v i khu v c đô th ; tr ng thôn, p đ i v i khu v c nông thôn; đ i di n c a m t s h dân sinh s ng lâu đ i t i xã, ph ng, th tr n bi t r v ngu n g c và quá trình s đ ng đ i v i th a đ t đó; cán b đ a chính, cán b t pháp xã, ph ng, th tr n. Tùy t ng tr ng h p c th , có th m i đ i di n H i Nông dân, H i Ph n, H i C u chi n binh, Đoàn Thanh niên C ng s n H Chí Minh.

Th t, s khác nhau v th i gian và đ a đ i m ti n hành hòa gi i.

Hòa gi i tranh ch p đ t đ t đ t thông qua ho t đ ng hòa gi i c s có đ a đ i m là n i x y ra v , v i c ho c n i do các bên ho c hòa gi i viên l a ch n, b o đ m thu n l i cho các bên, hòa gi i đ c ti n hành tr c ti p, b ng l i nói v i s có m t c a các bên. Trong tr ng h p các bên có ng i khuy t t t thì có s h tr phù h p đ có th tham gia hòa gi i. Trong th i h n 03 ngày, k t ngày đ c phân công, hòa gi i viên b t đ u ti n hành hòa gi i, tr tr ng h p c n thi t ph i

hòa giò i ngay khi chò ng kiò n vò , vì c hò c các bên có thò a thuò n khác vò thò i gian hòa giò i. Hòa giò i tranh chò p đò t đò i tì y ban nhân dân cò p xã đò c tì n hành ngay tì i trò sò y ban nhân dân cò p xã và đò c thò c hiò n trong thò i hò n không quá 45 ngày, kò tò ngày nhò n đò c đò n yêu cò u giò i quyò t tranh chò p đò t đò i. Đây là thò tì c hòa giò i mang tính chò t hành chính và có tính bò t buò c trong giò i quyò t tranh chò p đò t đò i. Kò t quò hòa giò i tranh chò p đò t đò i tì y ban nhân dân cò p xã không làm mò t đì quyò n khò i kiò n cò a đò c ng sò . Tuy nhiên, nò u không thò c hiò n qua thò tì c hòa giò i này mà yêu cò u trò c tì p đò n Tòa án thì Tòa án sò không thò lý vò vì c theo quy đò nh tì i đì m b khoò n 1 Đì u 192 Bò luò t Tò tì ng dân sò năm 2015.

Thò nỏm, vò hò quò pháp lý cò a vì c hòa giò i

Đò i vò i hò t đò ng hòa giò i ò cò sò , nò u hòa giò i thành, các bên có thò thò a thuò n lò p vản bò n hòa giò i thành và có thò yêu cò u Tò hòa giò i gò i đò n lên Tòa án Nhân dân yêu cò u ra Quyò t đò nh công nhò n vò vì c hòa giò i thành theo quy đò nh tì i Công vản sò 1503/BTP-PBGDPL ngày 05/5/2017 cò a Bò Tò pháp vò hò ng đò n thò c hiò n thò tì c yêu cò u Tòa án công nhò n kò t quò hòa giò i thành ò cò sò ; nò u hòa giò i không thành thì các bên có quyò n yêu cò u cò quan, tì chò c có thò m quyò n giò i quyò t theo quy đò nh cò a pháp luò t. Đò c biò t quyò t đò nh hòa giò i thành không có chò đò nh bò t buò c phò i thò c hiò n nên các bên có quyò n thay đò i quyò t đò nh nò u sau đò cò m thò y chò a thò a mản.

Đò i vò i hò t đò ng hòa giò i trong giò i quyò t các tranh chò p đò t đò i, kò t quò hòa giò i tranh chò p đò t đò i phò i đò c lò p thành biên bò n. Biên bò n hòa giò i phò i có chò ký cò a Chò tì ch Hò i đò ng, các bên tranh chò p có mò t tì i buò i hòa giò i, các thành viên tham gia hòa giò i và phò i đò ng đò u cò a y ban nhân dân cò p xã; đò ng thò i phò i đò c gò i ngay cho các bên tranh chò p và lò u tì i y ban nhân dân cò p xã. Các bên bò c phò i thò c hiò n và chò u trách nhiò m vò nghĩa vò cò a mình. Nhò vò y, có thò thò y, tuy giò ng nhau vò mò c đìch và ý nghĩa nhò ng giò i quyò t tranh chò p đò t đò i thông qua hò t đò ng hòa giò i ò cò sò và hòa giò i trong giò i quyò t tranh chò p đò t đò i tì y ban nhân dân cò p xã là hai hò t đò ng hoàn toàn khác nhau vò bò n chò t, thò tì c tì n hành, hò quò pháp lý... Do đò , cò n cấn cò vào tì ng trò ng hò p, tì ng vò vì c cò thò đò xác đò nh, giò i quyò t, hò ng đò n ngò i dân đò n đò ng cò quan, tì chò c có thò m quyò n giò i quyò t mò u thuò n, tranh chò p, tránh vì c nhò m lòn gây ò nh hò ng ngò i dân./.

Ngân Vũ

Sò Tò pháp tì nh Gia Lai